ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3862 — 16/28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1898 — 14 ՊԼԷԶԼԻ 1316 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه ده (آردولك) غزتهسی اداره خانهسنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոյսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան,	140	Ղրշ
» » » վեցամսեայ,	70	»
» » » եռամսեայ,	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան,	40	Ֆրգ
» » » վեցամսեայ,	20	»
Դրամի փոխարէն փոստայի փոխ կընդունուի,	115	

ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Հիւանդանոցի յարկերուն անձկութիւնը Պատրիարքարանի շրջանակին մէջ օրուան խնդիրն է դարձեալ, Ս. Պատրիարք Հօր և Հոգաբարձութեան առօրեայ մտածմանց առարկայ եղած: Ամէնէն աւելի հոգածութեան արժանի են, և անմիջական դարմանի կարօտ, ցիմարանցի պատըսպարեալները իրենց խնամատարողներ գեանայարկին մէջ, ուր մահաբերներն ալ հաստակաց կարեկցութիւնը պիտի շարժէին: Աւելորդ պիտի ըլլար վերստին վիրաւոր դրծածել՝ վերջին խարութիւնը զգալի ընել տալու համար հանրային գթութեան, քանի որ արդէն ամէն բան պարզուած է Արեւելքի մէջ անցեալ շաբթու:

Դարմանի համար՝ գուցէ ամէն բան դեռ ըսուած չըլլայ, կամ գոնէ գործնական դարմանի մը մասին, որուն անմիջապէս կարելի ըլլայ ձեռնարկել առձեռնպատրաստ միջոցներով: Այս միջոցներուն գլխաւորն է, ըստ իս, վաղուան օրը փոխարութիւն մը կնքել երկու հազար ոսկւոյ, երեք չորս տաղաւարի շինութեան համար, երաշխաւորութիւն ցոյց տալով առանին դանձանակներու հասոյթը, որ տարին առնուազն հինգ հարիւր ոսկի կ'ապահովէ Հիւանդանոցի մնաւոյին, ինչպէս տեսնուեցաւ վեցամսեայ արդիւնքէն:—Այսպէս արդարութեան պարաք մըն է յայտարարել թէ Ազգ. Հիւանդանոցի այս ի չգոյէ կարեւոր հասոյթը պիտի պարտիք միշտ Վարչական Խնամակալութեան, որուն յանձնուած է արդի Հոգաբարձութիւնը, բան մը չգիտնալով սակայն մեր այն դիտողութենէն՝ որ կը վերաբերէր գանձանակներու ձեւին ու ներկին, որոնց դռներն կողմէն կընայինք դրծդոհ մնալ, բայց ներսի կողմէն չամբոյցանք բարեխառարար, գոնէ մեծ մասին նկատմամբ:—

Երկու հազարոսկին կարեմ պիտի բաւէ անհրաժեշտ համարուած տաղաւարներուն շինութեան, և յիմարներն ու ապուշները հիմակուան հիւանդարանը փոխադրուելով՝ պիտի կրնան լոյս աշխարհ տեսնել ու վայելել արեւին կենսաւէտ ճառագայթները, զորս կարեմ անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր տեսած անգամ չեն, թող թէ վայելած:

Ոչ ոք կը խորհի անշուշտ որ առաջարկուած փոխարութիւնը ազդասիրաբար կնքուի. պարագային յարմար փոխարդի մը ստանալ՝ արդար իրաւունքն է փոխատուին. եւ մարդ ասոր բան չ'ըսեր, քանի որ անտոկոս փոխատուութիւնը, հաղուագիւտ ըլլալէ զատ, անմիջական ըլլալու ընդունակութիւնը չունի, երբ միւս կողմէն ձմռուան սաստկութիւնը ժամէ ի ժամ կը սպասուի մեր կլիմային տակ, որով տաղաւարներու շինութիւնն ալ կ'երկարաձգուի մինչև յառաջիկայ գարուն:

* * *

Դանձանակներու քովէն շուտով չպիտի կրնանք անցնիլ. ուսումնասիրութեան բաւական նիւթ կ'ընծայեն մեզ այս առանին ափիկները, մեր բարեգործական զգածմանց այս թիթեղեայ թերաւները: Փութանք ըսել թէ արդիւնքը, թէ և նախատեսուածէն պակաս—որովհետեւ նախատեսութիւնները յաճախ կրնան չափազանցել—գոհութեան արժանի է ընդհանուր նկատմամբ. տարեկան հինգ կամ վեց հարիւր ոսկին, հնիմադրելով որ միշտ մնայ այսչափ, ահագին դրամագլխի մը կարօտ էր հայթայթուելու համար, գոնէ տասը հազար ոսկւոյ դրամագլխի...կանակային փորձութիւններէ զերծ, հնչուն վիճակի մէջ: Այս տեսութեամբ բոլորովին համամիտ չպիտի կրնանք ըլլալ մեր Պարտիզակցի «ուշիմ թղթակցին», որ յուսահատութեան պէս բան մը գըտած էր դանձանակներուն մէջ:

Իրաւ է սակայն որ ըլլու արժանի բաներ ալ պատահեցան դանձանակներու բացման առթիւ, տեղ տեղմանաւանդ Օրթագիւղի Թաղ. Խորհրդարանին մէջ, ուր դանձանակ բացուեր է որ... աւելի աղէկ պիտի ըլլար թէ բնաւ չբացուէր: Խորհրդի անդամներուն լացը միայն պակաս մնացեր է ի տես դանձանակի մը պարունակութեան, որուն բարեխառնութեան աստիճանն է եղեր 3° 3': Սաստիկ ցուրտ մը տիրեր է Խորհրդարանին մէջ ջերմաչափին յանկարծական անկմամբ, և Թաղ. Խորհուրդը, յանուն հին և նոր գիւղացւոց, արցունք թափեր է այս ստորին բարեխառնութեան մէջ՝ որ մեծատան մը բարեսիրութեան աւանդուած դանձանակէն դուրս կը ծաւալէր սառուցիկ ազդեցութեամբ: Մէր է հասեր այս գիւղին վիճակը: Ի թատրոնէն, իր ընարանէն, իր կրթական ու բարեգործական ընկերութիւններէն ու հաստատութիւններէն յեռոյ, մանաւանդ իր մեծապայծառ շքեղաշուք պարահանդէսէն յետոյ, որ Բերացւոց զարմանք ու Գատրգիւղցւոց նեղսրտութիւն կը պատճառէր տարուէ տարի, ի՞նչ ընելու էր այս դանձանակին... պարունակութիւնը, եթէ երբեք պատչաճ չէր ըլլար իր սէյրոյը դարձնել նպաստութեամբ:

ԱՐԷՏ

ԴԱՐՈՒՄ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԲՆԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Բնապաշտութիւն ու վիպականութիւն.—Պալզաք, վարդապետ ընկերային գիտութեանց, իբ «Մարդկային կատակերգութիւնը».—Կօնգուռ եղբարք, ոճի ու լեզուի նոր կերպարանափոխութիւն.—Կիւսդաւ Ֆլոպէռ, իր եզակի եւ եզակիօրէն բնաւիպը—Ամֆօնս Տոտէ եւ Էմիլ Զոլա.—Պոտլէր, գարեանոս բանաստեղծութիւնը, նոր սարսուռը.—Բնապաշտին տեսակէտը:

Ա.

Սկիզբէն ի վեր, նոր բաներու համար մտանուոր հոտառութիւն մ'ունեցած եմ: Դպրոցական էի դեռ, օր մը Պօսֆոր, մեր Պոսֆորը կ'երթայի, ու հանդուցեալ խմբագիր մը՝ որ շաբաթուան մէջ կը գրառուէր՝ զարմացուցաւ ձեռքս Պալզաք տեսնելով. Լա Որշեռ տը լ'Ապսոլիւն կը կարդայի. կարդալու գիրք չէի՞ գտած, մոռնց անուշս: Ուրիշ անգամ մը, Ռակէզիւրի շաբաթուան մէջ ֆրանսերէնի ուսուցիչ մը, տեսնելով որ Լամֆոնդէն կը կարդայի, բացագանչեց. «Ուրիշ գիրք չի գտա՞ր կարդալու.»

Եւ այնպէս պատահեցաւ որ, այդ երկու հեղինակներուն մին առանցքահատոր ամբարգիր գործի մը մէջ, զոր կը միրարէր Մարդկային կատակերգութիւնն, ամբողջ մարդկային ընկերութիւնը կը ներկայացնէր իր բոլոր դասերուն զանազան միջավայրերով և իր բոլոր կիրքերով. իսկ միւսն, ընդհանրապէս, միակ մանրադիտակ հատորի մը մէջ, զոր ապագայք կոչեցին լայնաթոռ կատակերգութիւն մը հարիւր այլազան արարուածով, պատկերացուց մարդկային նկարագիրներու բոլոր բովանդակ զանազանութիւնն և խորքն ու ներաքին ողջոյն մարդկային հոգւոյն: Այնպէս պատահեցաւ՝ կ'ըսեմ՝ որ այդ վիպասանը դարուս ամենամեծն եղած ըլլար, վիպասանագէտ ու մեծ վարդապետ ընկերային գիտութեանց, որպէս Օկիւստ Գոնդ մեծ հիմնադիրն հանդիսացած էր ընկերաբանութեան. և այդ առակախօսին մանր մանրադիտակի գործին մէջ՝ այնքան իմաստասիրութիւն խրացած ըլլար օրքան գրականութիւն. գրականութիւն և իմաստասիրութիւն, որոնք իր ժամանակին էին, այլ և ապագային ալ պիտի լինէին. միահատոր միտսեռ գործի մը մէջ Լամֆոնդէն այնքան լիակատար ու տիեզերական եղած էր օրքան ամէն դարուց ամենամեծ մատենագիրը, գերման Եօհան Վոլֆկանկ Կէոթէն: Անկեղծօրէն խօսելով, ոչ համարութեամբ ոչ գնահատութեամբ կը կարդայի այդ երկու գիրքերն ալ այն ժամանակ: Սակայն կը նախազգայի թէ, օր մը բնապաշտ դըպրոցին ամենէն ժողովրդական հեղինակը պիտի յայտարարէր յանուն դպրոցին թէ «Մեծերու մեծն, ամենուս վարպետն է Պալզաք»: Կը նախազգայի թէ, այնքան իմաստասէրներէ ու մատենագիրներէ զորս ուսումնասիրեց՝ վերադաս գերադաս պիտի համարէր Դէնտ Լամֆոնդէնն, որուն ուսումնասիրութեան ստուար ու հոծ հատոր մը պիտի նուիրէր, որպէս թէ սոսկ հեղինակ մը չըլլար առակախօսն, այլ բովանդակ դարաշրջան մը ըլլար այն: Մեծ դատապաշտին ու մեծ բնապաշտին, անենման Լամֆոնդէնին և անբաւ Պալզաքին գործերն երկուքն ալ նոյն վախճանն ու նոյն ներքին տարածութիւնն ունին, հաւասարակարգ իրենց հակոտնեայ ծաւալին: Բայց ես, որպէս ըսի, ո՛չ այդ վախճանն յատակորէն կրնայի ըմբռնել ո՛չ այդ տարածութիւնը չտեսել, ճօթեւատանոց ելայ պատանի. հապա այսօր կարող է միաքս զոյգ այդ համաթափանց հատմանկար գործերու լիակատար հասկացողութեան բարձրանալ: Մեր արձակագիրն այն ժամանակ Հիւգօն էր, մեր բանաստեղծը Լամարտին. երկու ազբերաբաշխ հանճարներ, որոնց մեզրաբոյս հոտումն ո՛չ աղբերց ո՛չ աղբերացելոց տաժանք կ'ազդէր: Սրբարեւ, ս'բրան հեշտութեամբ կը կարդացուին Հիւգօ և Լամարտին, նոյնքան յագնութեամբ՝ Պալզաք ու Լամֆոնդէն: Առաջին հեղինակը պատանեկայ իսկ գրեթէ մատչելի, չատ կանուխ, դեռ անփորձելով և անփորձաւոր պատանի, կը սկսին գրել ու նոյնհետայն ուշադրութիւն գրաւել, մասերն ու հոգիները գերելիմեսները, մատենագիր կ'ելլան միայն չափահասութեան մէջ: Պալզակին առաջին շրջանի վեպերն այնքան խարխափոտական են, որ ես գրքատան մէջ ալ չուզեցի պահել ու վիպասէրի մը նուէր տուի:

* *

Կարողութիւն, յաջող կուրիւն ու յաջողութիւն ինչու՞ այսպէս, ինչու՞ այսքան ուշ կու գան բնապաշտներուն,—մեր դատատանէն վերացնենք այժմ Առակախօսն որ եղակաս սեռի մ'եղական ներկայացուցիչն է. բնապաշտներուն առհասարակ և ո՛չ բնապաշտին միայն կ'ըսեմ, քանզի Պալզաք, Կօնգուռ եղբարք, Կիւսդաւ Ֆլոպէռ, Ամֆօնս Տոտէ ու Զոլա, բոլորն ալ, որպէս քննադատ մը դիտած է, չափահասութեան ժամանակ կրցած են... բնապաշտ՝ լ:—Բնապաշտութիւնն, հասուն մարդկութեան գրականութիւնն, հասուն միտք մը կը պահանջէ հեղինակին մէջ: Եթէ վիպագաւան (romantique) հեղինակաց գործերէն նուազ հեշտութեամբ կը կարդացուին բնագաւան (naturaliste) հեղինակաց գործերը, պատճառն ա՛յն է որ նուազ հեշտութեամբ ալ կ'արտադրուին անոնք, խարխափմանց խաւարային շրջանի մը ու կեանքի փորձառութեան առաջին դասերէն յետոյ: Վիպագաւանն, ամենէն առաջ բանաստեղծ է, ու վեր կը նայի գրքերու համար արձակ թէ՛ ոտանաւոր. բնագաւանն արձակի մարդ է, վար կը նայի, շուրջը կը նայի, մօտը կը նայի, մարդէն կը գործածէ, հեռադէտ կը գործածէ, համբերատար կը դիտէ, մըտամիտի կը դասէ, կը վերլուծէ, կը բաղդատէ, հարիւր մարդու մարթին, եւ ամենէն կորկոտ կեղտոտ մարթերուն մէջ կը մտնէ, գրելէ առաջ—վէ՛պն, որ եթէ ոտանաւոր ա՛լ ըլլար, «ներկայ վիպականներուն արձակէն նուազ բանաստեղծական պիտի ըլլար»:

Վիպականութիւնը տեսլապաշտ է, բնականութիւնը նիւթապաշտ: Մին կ'երեւակայէ ու բարձուստ թռչնահայեաց կը տեսնէ, միւսը կը տարրազարէ ու կը տրամարանէ: Ուստի և, միայն գործը ցոլացուցիչ է ու բարոյական (բառը բացատրութեան կարօտ) միւսինը ցուցիչ պատկերացուցիչ—և ուսուցիչ ստուգաբանական (documentaire): Գոյն ու փայլ կայ հոն, աբեներու ու ծիածաններու ձուլումն, գերմարդկային ու տեսլական կամ տեսլականացեալ անձանց ու երեւութից ցոլացումն, թէև ծիածանը և արեգակունը, թէև անձինքը և երեւոյթը երբեմն իրենց անհասութիւնն ու գեղոյ մանրամասնութիւնն որոշ ու ճիշդ—այլ քմայօրէն հմայօրէն որոշ ու ճիշդ կերպով աչքիդ տակ կը դնեն, մանաւանդ կորսմանկար Հիւգոյի մէջ: Իսկ հոս, այսինքն բնապաշտութեան մէջ, գոյնէ փայլէ աւելի գծագրութիւն կայ՝ բառին նիւթական նշանակութեամբ, մատնանկարութիւն կայ, իրի կամ անձի դէմք կայ—դէմքի անանկան արտայայտութիւն մանաւանդ, դէմքի մասնայատկութիւն կայ, մինչեռ կայ: Քմայքն, ապա և հմայքը, կը սիրէ վիպականութեան. իրական կերպարանքը բնութեան ու բնական պայմաններու մէջ ապրող մարդկային ընկերութեան—ցուցնել պատկերացնել՝ բնապաշտութեան գործն ու փառասիրութիւնն է: Թո՛ղ բըրնին ամենէն թռչող Սլաւ միտքը Պալզաքին ետեւէն թռչող Սլաւ քալիլ. արարչագործութեան կարգին մէջ ալ թռչուէն եւ քիթը բռնէ. ընդհակառակն՝ աչքերն ու ունգունքները մեծ մեծ՝ լայն լայն պիտի բանայ: Թո՛ղ միջավայրն աղտոտ ըլլայ, նեղոտ ըլլայ, միգոտ միգագին ըլլայ, և անձինքը—հարկաւորապէս արդէն չատ անգամ—յանկ յարմարակ ըլլան այդ միջավայրին. պիտի խորչի՞ բնապաշտ վիպասանը: Թե՞նդ ես. բայց գիշերը քունը չը տարաւ, երբ խմցաւ կամ նախազգայ այդպիսի միջավայրի մ'և այդպիսի անձերու գոյութիւնը. մութն ու լուսուն, ծանոթութեանց տեսարանը գրպանը դրաւ ու վազեց... Եդեմական դրախտը: Ռուսկոմագատներու բովանդակ գեղդատանին բոլոր միջավայրերն ալ այնքան կը նմանին Եդեմին:

* * *

Պէտք է ասկայն յայտնել թէ ճաշակի բացարձակ նոյնութիւն չը կայ բոլոր բնապաշտներուն մէջ ալ. այդ գրականութիւնը բացարձակօրէն համանիթ համագոյն համահոտ չէ ծայրէ ծայր: Մենաւորութեանց ու կոչտաձաւալ տարաձութեանց գերազանց վիպասանն—որ ասկայն խորհրդապաշտութեան ժամեր ալ ունեցաւ—մ'ը Զոլան է, որպէս Ջղոյին հիւանդութիւնը Կօնգուռ եղբարք, Հիւգոմանց ու Տօտէ: Պալզաք, ընկերային գիտութեանց մեծ վարդապետ, ամենուն վարպետն, ամեն ընկերային երեւոյթ, առողջ թէ՛ անառոյգ, պարզ թէ՛ բաղմայոյզ, կ'ընդգրկի անիկայ: Պալզաքին հրաշալի մակերիը պիտի սայ մարդ յօժարակամ, որովհետեւ այդ...հրէշն, որ օրը տանրվեց ժամ մէկ ձեռքը տարի գաւաթն ու միւս ձեռքը գրիչն ունէր, որ ճարտարարուեստակ... ոչ ոչ ձեռնարկութեամբ մի բան բնացած պարարքը, պարարտ... գրերուն դէմ եմ ուրեմն կ'նը կրոնի պէս ... ժամ մարքին մէջ աչքէն ասչեն, ուր, ու գոգցնա՝ այդ պարարքը հասատանելու համար... բնապաշտութիւնը կը հիմնէր ու նոր գրականութեամբ մը գաղղիական գրականութիւնը կ'օժտէր. այդ մարդն ի՞նչպէս, ե՞րբ կրցած է գաւառն ու մայրաքաղաքը, ընկին և օտարը, աշխատաւորն ու դասարկաւորը, անմամանն ու ծառուղեյածը, դերասանն ու դուսանն, ընկերութեան ստորին թէ միջին ու վերին դասերը մինչեւ ծիրանին, գիւղական երէցն ու բարձրագոյն աւագերէցն, սպասաւորց բովանդակ ինքնաշարժիկ դասակարգութիւնն, և իւրաքանչիւր ասոփանի սպասաւորին լեզուն ու շարժուձեւն, և սպասաւորներուն ծառացած գլուկաց և սպարանաց վաղնջուց թէ՛ նորակերտ նորաձեւ կարասիները, նասի՛ նիներն ճաշի ու ճաշակի ու տանուտերաց հագուստի նախնի կամ նոր տարազներն ամբողջապէս մանրամասնապէս ճանչել և զանոնք ճիշդ ու ճիշդ նկարագրել վերակոչել իր անհամար վիպերուն մէջ, ընկերային բոլոր դասերուն բարուց պատկերացման հետ անոնց հոգեբանութիւնն ալ յայտնել, անոնց հոգին ցոյցնցնել: Եւ իրերուն ու մարդերուն այնքան մօտաւոր ծանօթութիւնն ինչպէս ճաշակ ու կարողութիւն թողած էր իրեն՝ քանցից ընդդիմանալ առաձիգ անպարպոյ աշխարհներուն համար, ուր կը սաւառնի տիտանական ճարտարապետ ու թէ՛ ճարտուկ թեւաւորաձեւանց, հանճարին յանդուգն թեւերով լեզուին ու բացատրութեան սահմաններն ընդլայնելով ընդարձակելով: Գուգին պէտէն Բօ տը շանեան, լեզուի՛ ոճի՛ նիւթի ու եզանակի ինչ փոխատութիւն: Եւ նախատրաներէն ալ մինչեւ այդ իշխանական դարձերն ի՞նչ փոփոխութիւն. երբ այն սկզբնաւորական շրջանի վիպերն, որոնց անունն ալ մուցած եմ, ձեռք առնես, ձեռքդ կ'ելնան, այնքան հասունցած Պալզաքէն հեռու է սկսնակ Պալզակն:

Նարպէնի բաղդատուեցաւ բնապաշտութեան մեծ վարպետն. Ընդհանուր ժողովին մէջ, արդարեւ, ո՛չ ապաքէն կը կակազէր՝ խօսքը հազիւ կը կապէր նա՝ որ զինուորական պերճախօսութիւնն անմատոյց կատարներու պիտի բարձրացնէր որ Եւրոպայի օրէնդիրն ու Սենդ-Էլէնի պատգամախօսը պիտի հանդիսանար: Իրա՞ւ է որ յանուն աշխատութեամբ մարդս մինչեւ իսկ հանճար մը կրնայ ըլլալ. յաղուածէս իրեւ է՝ չինչ կոյմն ի վեր կը հանեմ այս կէտը:

Գրականութեան Նարպէնին—թէև այդ տիտղոսը Պալզակոյ ամենէն գիւղացիական հանճարին՝ Հիւգոյի պատչաճագոյն էր—ազդեցութիւնը տարածուեցաւ, ինքզինքը Մեծին Նարպէնի հանճարին ախոյեան կանգնող Մեծն Պայրընի ազդեցութենէն յետոյ, մինչեւ Արեւելեան գրականութեանց, մինչեւ Ռուսգրականութեան վրայ, ուր Լեռնենդովի գլուխին յաջորդեց Տաղայեվսքիի գլուխը: Պայրընին եռեւէն թռչող Սլաւ միտքը Պալզակին եռեւէն սկսաւ քալել. արարչագործութեան կարգին մէջ ալ թռչուէն եռքը չէ՞ միթէ բռնէ. ընդհակառակն՝ աչքերն ու ունգունքները մեծ մեծ՝ լայն լայն պիտի բանայ: Թո՛ղ միջավայրն աղտոտ ըլլայ, նեղոտ ըլլայ, միգոտ միգագին ըլլայ, և անձինքը—հարկաւորապէս արդէն չատ անգամ—յանկ յարմարակ ըլլան այդ միջավայրին. պիտի խորչի՞ բնապաշտ վիպասանը: Թե՞նդ ես. բայց գիշերը քունը չը տարաւ, երբ խմցաւ կամ նախազգայ այդպիսի միջավայրի մ'և այդպիսի անձերու գոյութիւնը. մութն ու լուսուն, ծանոթութեանց տեսարանը գրպանը դրաւ ու վազեց... Եդեմական դրախտը: Ռուսկոմագատներու բովանդակ գեղդատանին բոլոր միջավայրերն ալ այնքան կը նմանին Եդեմին:

* * *

Պէտք է ասկայն յայտնել թէ ճաշակի բացարձակ նոյնութիւն չը կայ բոլոր բնապաշտներուն մէջ ալ. այդ գրականութիւնը բացարձակօրէն համանիթ համագոյն համահոտ չէ ծայրէ ծայր: Մենաւորութեանց ու կոչտաձաւալ տարաձութեանց գերազանց վիպասանն—որ ասկայն խորհրդապաշտութեան ժամեր ալ ունեցաւ—մ'ը Զոլան է, որպէս Ջղոյին հիւանդութիւնը Կօնգուռ եղբարք, Հիւգոմանց ու Տօտէ: Պալզաք, ընկերային գիտութեանց մեծ վարդապետ, ամենուն վարպետն, ամեն ընկերային երեւոյթ, առողջ թէ՛ ախտային, պարզ թէ՛ բաղմայոյզ, կ'ընդգրկի անիկայ: Պալզաքին հրաշալի մակերիը պիտի սայ մարդ յօժարակամ, որովհետեւ այդ...հրէշն, որ օրը տանրվեց ժամ մէկ ձեռքը տարի գաւաթն ու միւս ձեռքը գրիչն ունէր, որ ճարտարարուեստակ... ոչ ոչ ձեռնարկութեամբ մի բան բնացած պարարքը, պարարտ... գրերուն դէմ եմ ուրեմն կ'նը կրոնի պէս ... ժամ մարքին մէջ աչքէն ասչեն, ուր, ու գոգցնա՝ այդ պարարքը հասատանելու համար... բնապաշտութիւնը կը հիմնէր ու նոր գրականութեամբ մը գաղղիական գրականութիւնը կ'օժտէր. այդ մարդն ի՞նչպէս, ե՞րբ կրցած է գաւառն ու մայրաքաղաքը, ընկին և օտարը, աշխատաւորն ու դասարկաւորը, անմամանն ու ծառուղեյածը, դերասանն ու դուսանն, ընկերութեան ստորին թէ միջին ու վերին դասերը մինչեւ ծիրանին, գիւղական երէցն ու բարձրագոյն աւագերէցն, սպասաւորց բովանդակ ինքնաշարժիկ դասակարգութիւնն, և իւրաքանչիւր ասոփանի սպասաւորին լեզուն ու շարժուձեւն, և սպասաւորներուն ծառացած գլուկաց և սպարանաց վաղնջուց թէ՛ նորակերտ նորաձեւ կարասիները, նասի՛ նիներն ճաշի ու ճաշակի ու տանուտերաց հագուստի նախնի կամ նոր տարազներն ամբողջապէս մանրամասնապէս ճանչել և զանոնք ճիշդ ու ճիշդ նկարագրել վերակոչել իր անհամար վիպերուն մէջ, ընկերային բոլոր դասերուն բարուց պատկերացման հետ անոնց հոգեբանութիւնն ալ յայտնել, անոնց հոգին ցոյցնցնել: Եւ իրերուն ու մարդերուն այնքան մօտաւոր ծանօթութիւնն ինչպէս ճաշակ ու կարողութիւն թողած էր իրեն՝ քանցից ընդդիմանալ առաձիգ անպարպոյ աշխարհներուն համար, ուր կը սաւառնի տիտանական ճարտարապետ ու թէ՛ ճարտուկ թեւաւորաձեւանց, հանճարին յանդուգն թեւերով լեզուին ու բացատրութեան սահմաններն ընդլայնելով ընդարձակելով: Գուգին պէտէն Բօ տը շանեան, լեզուի՛ ոճի՛ նիւթի ու եզանակի ինչ փոխատութիւն: Եւ նախատրաներէն ալ մինչեւ այդ իշխանական դարձերն ի՞նչ փոփոխութիւն. երբ այն սկզբնաւորական շրջանի վիպերն, որոնց անունն ալ մուցած եմ, ձեռք առնես, ձեռքդ կ'ելնան, այնքան հասունցած Պալզաքէն հեռու է սկսնակ Պալզակն:

Նարպէնի բաղդատուեցաւ բնապաշտութեան մեծ վարպետն. Ընդհանուր ժողովին մէջ, արդարեւ, ո՛չ ապաքէն կը կակազէր՝ խօսքը հազիւ կը կապէր նա՝ որ զինուորական պերճախօսութիւնն անմատոյց կատարներու պիտի բարձրացնէր որ Եւրոպայի օրէնդիրն ու Սենդ-Էլէնի պատգամախօսը պիտի հանդիսանար: Իրա՞ւ է որ յանուն աշխատութեամբ մարդս մինչեւ իսկ հանճար մը կրնայ ըլլալ. յաղուածէս իրեւ է՝ չինչ կոյմն ի վեր կը հանեմ այս կէտը:

Գրականութեան Նարպէնին—թէև այդ տիտղոսը Պալզակոյ ամենէն գիւղացիական հանճարին՝ Հիւգոյի պատչաճագոյն էր—ազդեցութիւնը տարածուեցաւ, ինքզինքը Մեծին Նարպէնի հանճարին ախոյեան կանգնող Մեծն Պայրընի ազդեցութենէն յետոյ, մինչեւ Արեւելեան գրականութեանց, մինչեւ Ռուսգրականութեան վրայ, ուր Լեռնենդովի գլուխին յաջորդեց Տաղայեվսքիի գլուխը: Պայ-

համեմատութեամբ այն յարաձուն կարեւորութեան և օրէրաձրէական ազդեցութեանք՝ զոր կրստանայ հետագայ Բրիտանէութեան Ս. Որբանը, հանապակ ապառնացող սիեսատեան որ միւս կողմէն ծաւալել կըսկսի, առանց կարենալ սակայն յայթելու ոգեկան զգայականութեան, որ կրնի դրամով կը ժողվի իր շուրջը բիւրաւոր միաքեր ու սիրաքեր:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՍԷՐ

ՆԱՄԱՍ ԷՆԿԻԻՐԻՆ

Տնտեսական վիճակ.—Զեռաւուեսի անցաջողութիւնը.—Վարժարան եւ որբանոց.—

Երաշտ ու անբեր ամառ մը վերջ, աշնային բարեբար անձրեւներ ժամանակին ասոդեցին երկիրը: Գեղացին որուն երեսը այնքան ժպտած չէր վերջին հունձքին, առատօրէն ցանեց աշնան կարմրուկ արեւին ներքեւ և նոյն իսկ իր ձմրան ուտեստին ալ մաս մը տուաւ հողերուն, այս գեղեցիկ ապիքը չփոխոյնելու համար: Այս միջոցին քաղաքացին ալ Ջանաց իր աւանդական մացուն, ալիւրն ու ածուխը ասունէն ներս մոցնել, ասկայն դժբաղդաբար (կիները պիտի ըսէին՝ բարեբաղդաբար) այս տարի իրր բարգաութիւն գանձայարկին կարասները պարպուլ կը մնան, ըստ որում խաղողի հասիկները չծնած ցրտահար եղած էին որթերուն վրայ: Մէկ քանի տարիներէ ի վեր, մանաւանդ ներկայ տարին, ընդհանրի տարբաղդական պատիճ կը պիտի հոս. և այս՝ ամառ եղանակին՝ Ջորի նուազելն է: Նոյնպէս փայտն ու ածուխն ալ համեմատաբար տեսնի սուղ են ուրիշ տարիներ[illegible] ... [illegible] ... ածած կուեսորութիւնը, քանի՝ [illegible] ի արտեանը տեսի չանա[illegible] ... [illegible] ... Չինչ, ասկայն չենք [illegible] թիկ խրատիս տպաւորում չկայ: Նոր՝ այս քաղաքները տրաք երկաթուղայն ուղղութեանը կ'կնան Պոլսէն ուղղակի բանելով գաղրեցուցած են իրենց ներքոյութիւնը Էնկիրիին: Երկրորդ՝ Էնկիւրի մասնաւորաբար այս տարի կրկնապատիկ աւելի կը նեղածէ քան ուրիշ տարիներ, և այս՝ չնորհիւ մէկ քանի նոր եկ վաճառականներու, որոնք նոր դարդարուելս բացած կ'ելլան այսպէսով Էնկիրիի հրապարակին վրայ: Բան մը կարծիքին, Էնկիրիի հանգիստ չպիտի վերստանայ գամ մինչ ալ անցեալ դիւրակեցիկ վիճակը, քիչ աշխատութեամբ: Հիմակին՝ այն արհեստաւորը որ խանութպանի նստուկ ու անաշխատ կեանքը իր արհեստին դժուարութեանց նախընտրելով յաջողեր էր հրապարակին վրայ դիրք մը շինել, սկսած է նորէն ձեռք առնել իր մէյտաբը և ուրաքը:

Էնկիրի տաեն տաեն իր չրջականերէն փոխ առած է կարգ մը արուեստներ, ասիոր կամ շալին որ այնքան անուն հանած է. այսօր Սթամբոլն է որ կը պահէ այս ընտիր հագուստեղէնը արտադրելու գաղտնիքը: Ասիէ զրեթէ տասը տարի առաջ Կեսարացի ազգային մը քաղաքս բերաւ զօսէֆինուրիւնը. ան ալ բաւական հանուղներ ունենալ ու տաեն մը փայլելէ վերջը այսօր մոռցուած գործ մըն է, մի միայն ի չգոյէ գործոյի: Մէկ քանի Ա-բարկիրցի կամ Գիւրինցի արհեստաւորներ ընտանիքով աշխատելով կը պահեն զէնչակ պատրաստելու արհեստը: Միայն ի չնորհս քաղաքակրթութեան կարի մեքենան մուտ գտած է չատ մը տուներու մէջ, եթէ ասկայն անկէ ալ չձանձրանան գործողները: Մոռցայ նաև ըսել թէ ուսուցեալ գործագործութիւնը Էնկիրիի մէջ ծաւալելէ, ամամանաւոր սեբաստացի հայ օրիորդի մը ձեռքը, ասկայն չյաջողուեցաւ միւնոյն ծանօթ պատճառաւ:

—Ինչպէս ըսինք, արուեստարանին չափ դէպ ի կրթականն ալ ունեցած անտարբերութիւնը նշանակելի թերութիւններէն մին է Էնկիրիցիին: Խորհնեան վարժարան մը ունինք, որ ժամանակին մեր հայրերուն ալ եղեր է, հին տրաքցուական ծրագրով մինչեւ մեր մանկութեան օրերը հասնելի յետոյ՝ ուսումնասէր վանական մը 1884ին հիմը դրաւ երկսեռ վարժարանաց: Այս անձը անխոնջ յարատեւութեամբ վեց տարի վարելով վարժարանին անօրինութիւնը յաջողցաւ երկու տեսակ քանի չափ ուսումնաւարտներ հանել, ասկայն իր մեկնումէն եաքը վարժարանն ալ կրանցուց ծրագիր և փայլուն վիճակ, անկէ ի վեր երբեմն նախանձելի, երբեմն անիպայ այս օրուան հասած է: Ասկայն իր ամէնէն տժգոյն օրերը պահած էր այժմու առաջնորդական տեղապահին որ կը դանդաղի թէ հակառակ իր այնքան ճիգերուն չի կրնար

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

ոչ նիւթապէս ոչ բարոյապէս վարժարանին սասարող մը գտնել, որովհետեւ անոնք որ քիչ շատ բան գիտեն՝ մէկ քանի անգամ մտած ելած, եւ ալ ձանձրացած են։ Նախորդ հոգաբարձութեան անդամները տեսնելով որ իրենց պահանջը գտնելու յոյս չի կայ, վարժարանին գրաղարանէն գիրքեր տանելով հաշիւը կը գոցեն։ Իրաւացի կը գտնենք Հայր Սուրբը այս առթիւ կացութեան հանդէպ, բայց բան մըն ալ իր ուշադրութեանը յանձնել արժան կը համարինք. վանքին Որբանոցը, ուր 13 որբեր կան ծերուկ դասատուով մը եւ որ արդէն յարատեւութիւն ալ չի խոստանար փակել, որբերը քաղքին զարկիչ ընտանիքներուն մէջ տեղաւորել, և մասցած ծախքերով քաղքին վարժարանը զօրացնել, ասով որբերը կ'ազատուէին անծրագիր դպրոցէ մը ուր դասագիրք անգամ չի կայ, և վանքն ալ որբերէն գոնէ մինչեւ յառաջիկայ հունձք։

ՍՏԵՓԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Էճկիւրի, 10 Նոյեմբեր.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Աւելն. Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ օրը Ոստիկանութեան պաշտօնատունը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Շէֆիգ պէյի հետ։

Ն. Սրբազնութիւն Պատրիարքարան վերադառնալով, գիշերը հոն մնաց և երէկ առաւօտ Մայր Եկեղեցի ընթանալով ժամերգութենց ներկայ գտնուեցաւ և քարոզ խօսեցաւ։

—Նորապսակ Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ Ս. Էջմիածնէ և ուղղակի Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը գնաց Բերա, ուր շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց երէկ իրիկուն և այսօր։

—Ինչպէս գրած էինք շաբաթ օրուան վարչական որոշումներու կարգին մէջ, առաջն. տեղապահներուն պէտք առնելու համար Պատրիարքարանը դիմումներ ընէ Բ. Դրան։ Ժողովը յառաջիկայն յետաձգած է Կրօնական Ժողովի այն առաջարկութեան նկատառումը թէ արդէն տեղապահ ունեցող թեմերը պէտք է նոյն կերպով մեր թէ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ տրուի։ Նոյնպէս, օրակարգի խնդիրներուն չատութեան պատճառաւ, ապդ. վարժարանաց համար, կրօնական քննիչի մը նշանակման վերաբերող կարգադրութիւնը թողուած է յառաջիկայ նիստին։

—Կը յիշուի թէ Ազգ. Վարչութեան որոշմամբ՝ Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան և Յովհաննէս էֆ. Պոյաճեան քննիչ կարգուած էին Եալաքէրի, Գուրտպէլէնի և Էշմի կրօնափոխական և հոդային խնդիրներուն համար։ Երկու քննիչներն ալ հրաժարական դրիած ըլլալով, Խառն Ժողովի վերջին նիստին մէջ որոշուեր է որ Ս. Պատրիարք Հայրը նոյն պաշտօնին համար ուրիշներ կարգէ անոնց տեղ։

—Իզմիրի դաւառական վարչութիւնը անցեալները խնդրած էր Կեդր. Վարչութենէն՝ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ տալ։ Խնդիրը այն տեսն թէեւ Խառն Ժողովին նկատառութեան յանձնուած էր, բայց որովհետեւ առաջնորդ. Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Էջմիածնէ կը գտնուէր, առաջարկութեան նկատառումը յետաձգուեցաւ։ Այս օրերս, Իզմիրի դաւառական Վարչութիւնը երկրորդ պաշտօնագրով մը ընտրութեան հրահանգ խնդրած ըլլալով, Խառն Ժողովի ուրբաթ օրուան նիստին ներկայացուեցաւ։ Կը լսենք թէ կարծեաց փոխանակութենէ մը ետքը, որոշուեր է Տ. Ներսէս եպիսկոպոսի բացատրութիւնները լսել այս մասին։

—Եէնի Գարուի եկեղեցւոյ քահանայից խնդիրը տակաւին կարգադրուած չէ։ Մայր եկեղեցւոյ քահանաներէն ոչ մէկը կուզէ պաշտօնավարել հոն։ Տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը՝ քարոզչին հետ խորհրդակցութեամբ որոշեր է երկու ընծայաց ներկայացնել Ս. Պատրիարք Հօր, նոյն եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրուելու համար։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՒԹ. Տ. ԴԱՎԱՐՈՍԵԱՆ իր բնակութիւնը փոխադրած է Միսդ փողոց թիւ 13, ուր ամէն օր էչ օրէ վերջ հիւանդ կընդունի։ 161 11—15

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՐՍԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Օրուան կարեւորագոյն խնդիրն է Իտալիայ և Ֆրանսայի միջեւ առեւտրական դաշնագրի մը կնքուիլը որուն վրայ կը խօսին Եւրոպայի կարեւոր թերթերը։ Հռոմէն երեքշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ֆրանքֆուրտեան առեւտրական հաստատութեան լուրը անանկով մը եղեր է Իտալիոյ մէջ։ Այսչափ անմիջական լուծում մը ոչ ոք կը սպասէր։ Ինչ որ ալ ըլլայ, պաշտօնական եւ առեւտրական շրջանակներու մէջ այս լուրը մեծ գոհունակութիւն պատճառեր է։ Մաքսապաշտպանութեան կուսակիցները թէև դիտողութիւն կընեն, սակայն սպասողներու ընդհանուր շահուն պատճառաւ, կարեւորութիւն չի տրուիր։

Իտալիոյ լրագիրներն ալ շատ ուրախ են։ Ֆանֆուլլա կ'ըսէ թէ նոյեմբ. 21ի թուականը յիշատակելի պիտի ըլլայ մարդկային գործակցութեան տարեգրութիւններուն մէջ։ «Վերջին և բարերաստիկ արդիւնքը պիտի ըլլայ այն՝ Ֆրանքֆուրտեան դաշնակցութեան որ պէտք չէր բնաւ խզուիր և որ, առանց ամչնալու ըսենք, հայրենիքին միութեան հիմերը դրած է։»

Օրիգինոն կ'ըսէ թէ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի բարեկամութիւնը քաղաքական տեսակէտով Իտալիոյ դաշնակիցներուն՝ Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ հակառակ պիտի չգայ։ Ասոնք հաճութեամբ պիտի իմանան և Անգլիա գոհունակութեամբ պիտի ողջուէ համաձայնութեան լուրը որ կ'անհետացնէ Իտալիոյ ազատակամ մաքսային կռիւը և կը բարձրէ Իտալիոյ տնտեսական պայմանները, խաղաղութեան նոր երաշխաւորութիւններ ընծայելով Եւրոպայի։

—Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջեւ առեւտրական դաշնագրին ստորագրուած ըլլալու լուրը զարմացում պատճառած է Պէրլինի մէջ։ Դեռ անցեալ երկուշաբթի օրը Բոսք ստայգ աղբիւրէ առնելով կը հերքէր այդ լուրը, բայց երբ ստուգուեցաւ, բոլոր լրագիրները Ֆրանսայ շնորհաւորեցին Իտալիան։ Վոսիշ Զայթունգ կ'ըսէ թէ Իտալիա առով Գերմանիոյ համար աւելի թանկագին դաշնակից մը կ'ըլլայ։ Ուրիշ հեռագրի մը նայելով՝ Գերմանացիները չատ չեն ախորժիր այս լուրէն, վասն զի կը վախնան թէ այդ համաձայնութիւնը քաղաքական մերձեցում մը առաջ բերէ երկու երկիրներուն միջեւ։ Թաղեպլաթ կ'ըսէ. «Եթէ Ֆրանսայի քաղաքական շրջանակները կը կարծեն թէ դաշնագրին կնքումը սեպ մը մնած է Երրեակ Զինակցութեան մէջ, կը խաբուին և ամենեն գէշ յուսախաբութեան կը մատնուին։»

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. — Մարէշալ Պլանքօ, որուն Բուսպայի կուսակցութենէն հրաժարականը ընդունուեցաւ Սպանիոյ խնամակալ-թագուհիին կողմէ նոյեմբեր 30ին Հավանայէն պիտի մեկնի և Կոնդալէզ Բարրագօ զօրավարը հրամանատար պիտի կարգէ սպանիայի զօրքերուն, մինչև որ Բուսպան պարպուի։

—Բարիզի հաշուութեան յանձնաժողովին ամերիկան պատուիրակները առաջարկեր են սպանիայի պատուիրակներուն որ երկու կողմն ալ փոխադարձաբար հաստատումներ չպահանջեն հաշուութեան դաշնագրին ստորագրութենէն առաջ պատահած դէպքերու համար։ Հետեւաբար Սպանիոյ կառավարութիւնը բան մը պիտի չպահանջէ այն վնասներուն համար որոնք առաջ եկան Բուսպայի ապստամբութեան միջոցին Ամերիկայէն գաղտնի օգնութիւններ դրկուելէն։ Ամերիկա ալ Մէյնի պայմանն և Բուսպայի մէջ իր հպատակներուն կրած վնասներուն համար հաստատում պիտի չպահանջէ։ Գալով Փիլիպպէններու մէջ Սպանիոյ առեւտրական ապատութիւններ տալու խնդրին, անդրեական ապագիները գիտել կու տան թէ միւս տէրութիւններուն համար այդ հրապարակին փակուիլը ընդունելի չէ, վասն զի Սպանիա Փիլիպպէններուն տէրը եղած ատեն՝ այդ կղզիներուն հետ վաճառականութիւն չուներ գրեթէ։ Անգլիացիները և Գերմանները կը կասարէին գլխաւոր ներածումը։ հետեւաբար Մ. Նահանգները վախու տեղ մը չունին սպանիական վաճառականութեան մրցումէն, նոյն իսկ եթէ իրենց հետ հաւասար ատիճանի մէջ կասարուի։

—Ակոնսիլիո, որ Փիլիպպէնց բնիկներուն կողմէ իբրև պատուիրակ Բարիզ կը գտնուի հաշուութեան յանձնաժողովին բանակցութիւններուն հետեւելու համար, Արշիպեղագոսը Մ. Նահանգաց կողմէ դնուելու խնդրին ատթիւ ըսեր է որ թէև կառավարութեան կարծիքը չի գիտեր, սակայն իրեն այնպէս կը թուի թէ Փիլիպպէնցիները պէտք չէ թող տան որ տարանքի պէս ծախսուին։ Ակոնսիլիո ըսեր է նաև թէ չի կարծեր որ Փիլիպպէններու պարպելը ընդունուի։ Վերջին փոխառութիւնը, յայտնի է, բոլորովին ապօրէն կերպով կատարուած և յատկացուած է պատերազմի ծախքերուն։ Կղզիին մէջ իրագործուած բարեգործութիւնը բնիկներուն կողմէ միայն եղած են։ Սպանիացիները կուտ մը անգամ չին ծախսած արշիպեղագոսին մէջ։ Ակոնսիլիո յոյս յայտներ է թէ Փիլիպպէնց բնիկները պիտի չհաւանին գաղտնի կառավարութեան մը լուծին տակ մնալու։ Ակոնսիլիո ու իր պաշտօնակիցը, Լորէդ, Ուաշինկթընի պիտի երթան Պ. Մաք Քինլիի կարծիքը իմանալու։ Բարիզի մէջ ամերիկեան պատուիրակները իրենց պաշտօնական մարմին չեն ճանչցած զանոնք։

—Ամերիկեան տարբերք առնուած պաշտօնական լուրեր կը ծանուցանեն թէ Բորթօ-Ռիքոյի վերջին դէպքերը չափազանցուած են։ Իրաւ է որ ամերիկեան դրաւումէն անմիջապէս ետքը չփոթութիւններ ծագած են Սան-Սէպասթիէնի և Բորթօ-Ռիքոյի ուրիշ մասերուն մէջ, բայց բարեկարգութիւնը շուտով վերահաստատուեր է։ Երեք-չորս շաբաթէ ի վեր հանդարտութիւն կը տիրէ։ Պահակ զօրքերը քանի մը հոգի սպաններ ու վիրաւորեր են։

ՍԻՍՏԵՐՈՆ ԿՈՏՍԵՐ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ.— Աւստրիոյ Աւագագ Ժողովը և Երեսփ. Ժողովը ուրբաթ օրը հանդիսական գումարում մը ունեցան, Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր յիսնամեակին առթիւ։ Ճառեր խօսուեցան երախտագիտութիւն յայտնուեցաւ Ն. Վեհափառութենէն։ Բոլոր Ժողովականները ծափահարելով «Կեցցէ՛ Կայսրը» գոչեցին։ Ժողովականները յանձնարարեցին իրենց առանձնատներուն որ Ն. Վեհափառութեան յարելեանին օրը Խորհրդարանին մաղթանքները մատուցանեն յոտս կայս. գահոյից։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ներքին գործոց նախարար Պ. Բէրցէլ, որ երեսփոխանի մը հետ կռուելով ճակատն վիրաւորած էր, գրկեր ապաքինած է և պիտի կրնայ պաշտօնատեղին երթալ։

ՎԻԵՆՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն ուրբաթ օրուան թուականով թէ Աւստրիոյ երեսփ. Ժողովը 96ի դէմ 189 քուով մերժեր է՝ նախարարապետ Թուն կանոնը ամբաստանութեան ենթարկելու առաջարկը։

Պ. ԶԻՄԱՐԼԷՆԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ.— Մանչեսթր Կուարտիան խսոիւ կը քննադատէ Պ. Զիմարլէնը որ, կ'ըսէ, կարգ մը անխոհեմ սպառնալիքներով խանգարեց խաղաղարարական զգայուցիները եւ Ֆրանսան Գերմանիոյ կողմէ դառնալու պարտաւորեց։ Մանչէսթրի բազմաթիւ վաճառականներ, որոնք սակարանին մէջ գաղթական նախարարը ընդունած էին, ծանուցին նոյն թերթին ու Տէյլի Քրոնիքիի թէ Պ. Զիմարլէնի համակարծիք չեն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրը ու կայսրուհին թէև անպաշտօն կերպով հասան Բօլա, սակայն Աւստրիոյ կայսրը տեղւոյն աւքսբրիական բարձրատեսնման պաշտօնատարներուն միջոցաւ բարի գալուստ մաղթեց Վիլհելմ Բ.ի և Աւկուստա Վիքթորիա կայսրուհիին։

ՊԻԶՄԱՐԲ.— Անցեալ շաբթու Աւքսարիոյ հակագերմաններէն երեսուն հոգի, Պ. Շէօնէրերի առաջնորդութեամբ, Ֆրիտրիխսրուհէ երթալով ծաղկեփունջեր դրին Պիզմարքի գաղտնի վրայ։ Այդ միջոցին Պիզմարքի ընտանիքէն ոչ ոք կար Ֆրիտրիխսրուհէի մէջ։ Պ. Շէօնէրէր յուզեալ շեշտելով քանի մը խօսք արտասանեց և իր ընկերներուն հետ Պիզմարքի երդը երգելով և «Կեցցէ՛ մեծն Գերմանիա» գոչելով մեկնեցաւ։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. — Մարէշալ Պլանքօ, որուն Բուսպայի կուսակցութենէն հրաժարականը ընդունուեցաւ Սպանիոյ խնամակալ-թագուհիին կողմէ նոյեմբեր 30ին Հավանայէն պիտի մեկնի և Կոնդալէզ Բարրագօ զօրավարը հրամանատար պիտի կարգէ սպանիայի զօրքերուն, մինչև որ Բուսպան պարպուի։

—Բարիզի հաշուութեան յանձնաժողովին ամերիկան պատուիրակները առաջարկեր են սպանիայի պատուիրակներուն որ երկու կողմն ալ փոխադարձաբար հաստատումներ չպահանջեն հաշուութեան դաշնագրին ստորագրութենէն առաջ պատահած դէպքերու համար։ Հետեւաբար Սպանիոյ կառավարութիւնը բան մը պիտի չպահանջէ այն վնասներուն համար որոնք առաջ եկան Բուսպայի ապստամբութեան միջոցին Ամերիկայէն գաղտնի օգնութիւններ դրկուելէն։ Ամերիկա ալ Մէյնի պայմանն և Բուսպայի մէջ իր հպատակներուն կրած վնասներուն համար հաստատում պիտի չպահանջէ։ Գալով Փիլիպպէններու մէջ Սպանիոյ առեւտրական ապատութիւններ տալու խնդրին, անդրեական լրագիրները գիտել կու տան թէ միւս տէրութիւններուն համար այդ հրապարակին փակուիլը ընդունելի չէ, վասն զի Սպանիա Փիլիպպէններուն տէրը եղած ատեն՝ այդ կղզիներուն հետ վաճառականութիւն չուներ գրեթէ։ Անգլիացիները և Գերմանները կը կատարէին գլխաւոր ներածումը։ հետեւաբար Մ. Նահանգները վախու տեղ մը չունին սպանիական վաճառականութեան մրցումէն, նոյն իսկ եթէ իրենց հետ հաւասար ատիճանի մէջ կատարուի։

—Ակոնսիլիո, որ Փիլիպպէնց բնիկներուն կողմէ իբրև պատուիրակ Բարիզ կը գտնուի հաշուութեան յանձնաժողովին բանակցութիւններուն հետեւելու համար, Արշիպեղագոսը Մ. Նահանգաց կողմէ դնուելու խնդրին ատթիւ ըսեր է որ թէև կառավարութեան կարծիքը չի գիտեր, սակայն իրեն այնպէս կը թուի թէ Փիլիպպէնցիները պէտք չէ թող տան որ տարանքի պէս ծախսուին։ Ակոնսիլիո ըսեր է նաև թէ չի կարծեր որ Փիլիպպէններու պարպելը ընդունուի։ Վերջին փոխառութիւնը, յայտնի է, բոլորովին ապօրէն կերպով կատարուած և յատկացուած է պատերազմի ծախքերուն։ Կղզիին մէջ իրագործուած բարեգործութիւնը բնիկներուն կողմէ միայն եղած են։ Սպանիացիները կուտ մը անգամ չին ծախսած արշիպեղագոսին մէջ։ Ակոնսիլիո յոյս յայտներ է թէ Փիլիպպէնց բնիկները պիտի չհաւանին գաղտնի կառավարութեան մը լուծին տակ մնալու։ Ակոնսիլիո ու իր պաշտօնակիցը, Լորէդ, Ուաշինկթընի պիտի երթան Պ. Մաք Քինլիի կարծիքը իմանալու։ Բարիզի մէջ ամերիկեան պատուիրակները իրենց պաշտօնական մարմին չեն ճանչցած զանոնք։

—Ամերիկեան տարբերք առնուած պաշտօնական լուրեր կը ծանուցանեն թէ Բորթօ-Ռիքոյի վերջին դէպքերը չափազանցուած են։ Իրաւ է որ ամերիկեան դրաւումէն անմիջապէս ետքը չփոթութիւններ ծագած են Սան-Սէպասթիէնի և Բորթօ-Ռիքոյի ուրիշ մասերուն մէջ, բայց բարեկարգութիւնը շուտով վերահաստատուեր է։ Երեք-չորս շաբաթէ ի վեր հանդարտութիւն կը տիրէ։ Պահակ զօրքերը քանի մը հոգի սպաններ ու վիրաւորեր են։

ՍԻՍՏԵՐՈՆ ԿՈՏՍԵՐ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ.— Աւստրիոյ Աւագագ Ժողովը և Երեսփ. Ժողովը ուրբաթ օրը հանդիսական գումարում մը ունեցան, Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր յիսնամեակին առթիւ։ Ճառեր խօսուեցան երախտագիտութիւն յայտնուեցաւ Ն. Վեհափառութենէ։ Բոլոր Ժողովականները ծափահարելով «Կեցցէ՛ Կայսրը» գոչեցին։ Ժողովականները յանձնարարեցին իրենց առանձնատներուն որ Ն. Վեհափառութեան յարելեանին օրը Խորհրդարանին մաղթանքները մատուցանեն յոտս կայս. գահոյից։

ԳԱԾՏՈՒՆԱԿԱՆ.— Իտալիայի Բ. ատիճան տրուեցաւ Արշիպեղագոսի կղզիներու կուսակալութեան օգնական Իբեռտիս էֆ.ին։

—Պայսպիտ գաւառին Տէլիթէրիանի պաշտօնեայ անուանուեցաւ Կէօրիւճէի Տէլիթէրիանէի վարչութեան Ա. քարտուղար Ալի Բիզա էֆ.։

—Գ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պէրլինի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Մուստա պէյի։

—Իմիրլայի արծաթի շքեղրամ՝ Պէրլինի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Մորել պէյի։

ՎԱՆԱՁ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Թուրք լրագիրներու այս օրուան թիւին մէջ հետեւեալ Պաշտօնական Զեկոյցը հրատարակուած է.

«Վանայ կուսակալութիւնը սա հեռագիրը ուղղած է Կայս. Պալատն Ա. քարտուղարին։

«Ձեր Վսեմութեան 11 նոյեմբ. 1314 թուականի հեռագիրը, թելերուն աւրուած ըլլալուն հետեւանքով հիմա ստացուեցաւ։ Գոհութիւն Աստուծոյ, ո՛չ Վանայ և ո՛չ ալ նահանգին մէջ այդպիսի անկարգութիւն մը և անոր հետեւանքով մարդու կորուստ բնաւ չէ պատահած և լուրը բոլորովին անհիմն է։ Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, հիմակուան հանդարտութիւնը վերջին տարիներու մէջ նմանը չտեսնուած եղանակաւ գոհացուցիչ է։»

13 Նոյեմբ. 314 Կուպակալ Վանայ ԹԱՀԻՐ

ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Մարզուանի մէջ անցեալ շաբթու պատահած հրդեհին վրայ առնուազն նորագոյն լուրերու հետեւանքով, սակայն է Տիլքիմիկը շուկային մէջ դերձակ Հիսէյնօղլու Ահմէտի խանութին, ուր վարձքով հաստատած էր։ Կրակարանին վրայ կախուած հագուստները կրակին մէջ խնայով պատճառ եղեր են հրդեհին։ Այրած են 5 հագուստի խանութ, 7 քէպապչի, 8 մասվաճառ, 7 նպարավաճառ, 15 չարչափէր, 15 պէրազ, 40 ոսկիչի, 15 դերձակ, 1 լուսայատոս և 4 սրճարան։ 350 խանութի ալ մասամբ փչացած են։ Եղած ընդհանուր վնասը 3500 ոսկի կը հաշուուի։

ՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼԵՒՄԻՏԻՏՔԸ.— Պետական Խորհուրդին երմտական ճիւղը կ'ուսումնասիրէ Մալիեի խորհրդական Բաովպէյի տեղեկագիրները, տէրութեան եւմտական գործառնութիւնները վերակազմելու համար։ Բաովպէյ այդ տեղեկագիրներէն մէկ քանիին մէջ կը պարզէ իր տեսութիւնները՝ կոյս. կառավարութիւնը շահագրգռող զանազան խնդիրներու վրայ։ Նոյնպէս Եւրոպա կատարած վերջին ուղեւորութեանը միջոցին տեղանաւորական բարձր շրջանակներու հետ թուրքիոյ տեղանաւորական ձեռնարկութենց նկատմամբ ունեցած տեսակցութիւններուն արդիւնքը։

ԶԱԹԱԼԱԿԱՅԻ մէջ մտերա պիտի փորձուին թուրքերէնէն պատերազմին տանն ձեռք անցուած թնդանօթները, ինչպէս նաև այն դաշտային թնդանօթները որոնք Թօփխանէի մէջ շինուած են։

ԱՆԳԼԻՈՅ կառավարութիւնը կիսաբաժնի գրաւարի ապաքէն տուաւ Ֆ. Պալոյ դեսպանատան նախկին գինուորական կցորդ և այժմ Գոնտիա գտնուող գնդապետ Սըր Հերբերթի Զիմմատի։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Մարիա Ֆէոտորովնա մայրը կայսրուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ շաբաթ օրը Ռուսիոյ դեսպանատան մատրան մէջ գոհարանական աղօթքներ կարգացուցին։ Ներկայ էին դեսպան Պ. Զինովիէվ, դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները, պահականաւորուն հրամանատարները՝ պաշտօնական համազգեստով, և ռուս գաղթականութեան երեւելիները։

ԿԱՎԱԹԱՐԻԱՅԻ ԾԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ.— Նիքոլա Նիքոլայեվիչ մեծ դուքսը, որ պիտի նախագահէ Կալաթարիայի ռուսական յիշատակարանին բացման հանդէսին, մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ բացման օրը կամ առջի իրիկունը, այսինքն դեկտ. 17ին կամ 18ին (Ն. Տ.)։ Ն. Բարձրութեան հետեւորդները տասնըմէկ սպայ ու տասնըմէկ զինուորներ են։ Թիւատաշխարանը, որ 1877—78ին մեռած ռուս զինուորներուն համար կանգնուած է, քառակուսի է. իւրաքանչիւր կողմը մուտք մը ունի՝ որուն դառաջնորդէ կրկին սանդուղ մը. գրեթէ մուտքին վրայ, դէպ ի արեւմուտք, ոսկեզօծ խաչ մը պիտի դրուի։ Այդ մուտքին երկու կողմին սանդուղներ կան որոնք չէնքին արտաքին մասին շուրջը դառնալով կը տանին դէպի տանիքը։ Արեւելեան կողմը արեւմտեանին նման է։ Թիւատակարանին մէջ մասնաւոր դամբարաններ կան որոնք սպաներու և զինուորներու ոսկերոտիքը կը պարունակեն։ Դամբարաններուն վրայ կը բարձրանայ ընդարձակ մատուռ մը՝ 30 մէթր բարձր աշտարակով մը, որ քանի մը մասերու բաժնուած է։ Աշտարակին վերի մասը որ ամէն կողմէ բաց է, պիտի զետեղուին զանգակներ, զանազան մեծութեամբ, որոնք Ռուսիայէն բերուած են։ Աշտարակին վրայ կայ խոշոր շրջանակ մը ոսկեզօծ՝ որուն վրայ կը բարձրանայ քանի մը մէթրնոց ոսկեզօծ խաչ մը։ Թէ՛ շրջանակը և թէ՛ խաչը շատ հեռուէն կը տեսնուին։ Երբ արեւուն ճառագայթները լուսաւորեն դայն, ակնախտիղ տեսարան մը կը պարդեն։ Թիւատակարանն ալ, կրանիթէ և Մալթայի ու Դալմատի քարէ, թէ՛ հեռուէն և թէ՛ մօտէն մեծագոյն երեւոյթ մը ունի։ Կառուցուած է մեծ պարտէզի մը մէջտեղը՝ պատով շրջապատուած։ Պարտէզին մուտքը կը գտնուի յիշատակարանին գլխաւոր դրանը առանցքին մէջ։ Երկու կողմը փոքր պորտեր կան։ Շէնքին լրացուցիչ մասերուն աշխատութիւնները փութով առաջ կը տարուին Բ.ի Հրամանով՝ Բաքմաթիւ գործաւորներ կ'աւարտին ներքին զարդարանքները։ Մօտերս պիտի նարդուի Այսթէֆանոսէն Կալաթարիա տանող խճուղին։ Երկու շաբաթէն բոլոր աշխատութիւնները աւարտած պիտի ըլլան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ծովային նախարարութիւնը պիտի դնէ Գ. Պալոյ նաւատորմիղի գնդնաւերու Փրանսական ընկերութեան երկու շոգենաւերու։

ԲԱՐԻԶԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ.—1900ի Բարիզի արուեստահանդէսին մէջ շինուելիք օսմ. ճիւղին համար թէեւ 50,000 ոսկիի ծախքի մը պէտք ցոյց տրուած է, սակայն առեւտրական և հանրօգուտ շինութենց նախարարութիւնը ոչխատելով որ նիքաթի արուեստահանդէսին օսմ. ճիւղին համար, որ շատ կանոնաւոր կերպով պատրաստուած էր, 17,000 ոսկիէն աւելի ծախք չէ եղած, գրեց Բարիզի օսմ. դեսպանին որ Բարիզի արուեստահանդէսին օսմ. ճիւղին ծախքն ալ նոյն հաստատութեամբ ըլլայ։

ՆԵՐԲԻՆ գործոց նախարարութիւնը հրահանգ ղրկելով գաւառները, ծանոյց որ Վեհ. Սուլթանի գնդնաւերու և զանազան ազգերու գնդնաւերը՝ Գերմանիոյ կայսրի Եր. Սիոն հիւանդանոցին վիրահատ դեր-գրիգոր Հաղբէ պէյ Ամասիա ուղեւորած է։

ԱՐՍԲԱԿԱՆ ՁԻԵՐ.— Նէֆիսի Շէյխուլիսլէմ Իսմիրլիէվ արաբական հարիւր ընտիր ձի նուիրեց կոյս. ախոռներուն։ Այդ ձիերը Դամասկոս հասած են և քանի մը օրէն Կ. Պոլիս պիտի բերուին։

ՕՍՄ. ԿՈՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ծառայութեան մէջ մտնել ուզող օսմ. հպատակներուն համար՝ իրենց պատկանած հիւպատոսարաններէն ստորագրութիւն պիտի առնուի թէ ատոնց պաշտօնավարութեան աթիւեթիւ դաս մը տեղի ունենայ ը և է միջամտութիւն պիտի չընեն։

ՆԵՐՈՒՄ.—Զէֆերիա անուն մարդ մը, որ մարգարտանութեան համար տասնչիկ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած ըլլալով Հռոդոսի բանտը կը գտնուի, ներման արժանացաւ, որովհետեւ թագաւորի երրորդ ատիճանին մէջ կը գտնուի և իր պատժին երկու երրորդ մասը աւարտելուն ալ չորս ամիս մնացած է։

ՊԱՏՈՒԱՍ.—Զեռնհաս իշխանութիւնը հրահանգ ուղղելով ամէն կողմ ծանոյց որ նոր գինուորները պատուաստուին և զորաժիններու կեդրոններուն մէջ միշտ պատուաստի հիւթ գտնուի։

ՍԻՒԷԶԻ մէջ հիւանդանոց մը պիտի կառուցուի, որպէս զի եկէղ ու հիմազ գտնող ու անկէ վերադարձող գինուորները երբ հիւանդ ըլլան դարմանուին։

ԲՐԼՏԻ ԺԷՆԵՐԻՍ պանքային բաժնետէրերու ընդհ. ժողովը շաբաթ օրը գումարուեցաւ Պ. Խոսրաշ Եվելինիտսի նախագահութեամբ։ Ներկայ էին նաեւ առեւտրական տնօրէնի օգնական Սուպէի պէյ, իրեւ կոյս. գոմիսէր։ Թերաւելիք կարծիքներ յայտնուելէ ետքը որոշուեցաւ

ՕՐԻՆԱԿ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ամէն. Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ օրը Ոստիկանութեան պաշտօնատունը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Շէֆիգ պէյի հետ։

Ն. Սրբազնութիւն Պատրիարքարան վերադառնալով, գիշերը հոն մնաց և երէկ առաւօտ Մայր Եկեղեցի ընթանալով ժամերգութենց ներկայ գտնուեցաւ և քարոզ խօսեցաւ։

—Նորապսակ Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ Ս. Էջմիածնէ և ուղղակի Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը գնաց Բերա, ուր շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց երէկ իրիկուն և այսօր։

—Ինչպէս գրած էինք շաբաթ օրուան վարչական որոշումներու կարգին մէջ, առաջն. տեղապահներուն պէտք առնելու համար Պատրիարքարանը դիմումներ ընէ Բ. Դրան։ Ժողովը յառաջիկայն յետաձգած է Կրօնական Ժողովի այն առաջարկութեան նկատառումը թէ արդէն տեղապահ ունեցող թեմերը պէտք է նոյն կերպով մեր թէ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ տրուի։ Նոյնպէս, օրակարգի խնդիրներուն չատութեան պատճառաւ, ապդ. վարժարանաց համար, կրօնական քննիչի մը նշանակման վերաբերող կարգադրութիւնը թողուած է յառաջիկայ նիստին։

—Կը յիշուի թէ Ազգ. Վարչութեան որոշմամբ՝ Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան և Յովհաննէս էֆ. Պոյաճեան քննիչ կարգուած էին Եալաքէրի, Գուրտպէլէնի և Էշմի կրօնափոխական և հոդային խնդիրներուն համար։ Երկու քննիչներն ալ հրաժարական դրիած ըլլալով, Խառն Ժողովի վերջին նիստին մէջ որոշուեր է որ Ս. Պատրիարք Հայրը նոյն պաշտօնին համար ուրիշներ կարգէ անոնց տեղ։

—Իզմիրի դաւառական վարչութիւնը անցեալները խնդրած էր Կեդր. Վարչութենէն՝ առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ տալ։ Խնդիրը այն տեսն թէեւ Խառն Ժողովին նկատառութեան յանձնուած էր, բայց որովհետեւ առաջնորդ. Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Էջմիածնէ կը գտնուէր, առաջարկութեան նկատառումը յետաձգուեցաւ։ Այս օրերս, Իզմիրի դաւառական Վարչութիւնը երկրորդ պաշտօնագրով մը ընտրութեան հրահանգ խնդրած ըլլալով, Խառն Ժողովի ուրբաթ օրուան նիստին ներկայացուեցաւ։ Կը լսենք թէ կարծեաց փոխանակութենէ մը ետքը, որոշուեր է Տ. Ներսէս եպիսկոպոսի բացատրութիւնները լսել այս մասին։

—Եէնի Գարուի եկեղեցւոյ քահանայից խնդիրը տակաւին կարգադրուած չէ։ Մայր եկեղեցւոյ քահանաներէն ոչ մէկը կուզէ պաշտօնավարել հոն։ Տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը՝ քարոզչին հետ խորհրդակցութեամբ որոշեր է երկու ընծայաց ներկայացնել Ս. Պատրիարք Հօր, նոյն եկեղեցիին վրայ քահանայ ձեռնադրուելու համար։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՒԹ. Տ. ԴԱՎԱՐՈՍԵԱՆ իր բնակութիւնը փոխադրած է Միսդ փողոց թիւ 13, ուր ամէն օր էչ օրէ վերջ հիւանդ կընդունի։ 161 11—15

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՐՍԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Օրուան կարեւորագոյն խնդիրն է Իտալիայ և Ֆրանսայի միջեւ առեւտրական դաշնագրի մը կնքուիլը որուն վրայ կը խօսին Եւրոպայի կարեւոր թերթերը։ Հռոմէն երեքշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ֆրանքֆուրտեան առեւտրական հաստատութեան լուրը անանկով մը եղեր է Իտալիոյ մէջ։ Այսչափ անմիջական լուծում մը ոչ ոք կը սպասէր։ Ինչ որ ալ ըլլայ, պաշտօնական եւ առեւտրական շրջանակներու մէջ այս լուրը մեծ գոհունակութիւն պատճառեր է։ Մաքսապաշտպանութեան կուսակիցները թէև դիտողութիւն կընեն, սակայն

լուծել պանքան իր պայմանաժամին մինչեւ Նորհարեւելեան Ընկերութիւնն, ըսելով որ նաւարկելու կանոնները հակառակ ընթացքի մէջ գտնուելով պատճառ եղած է Թարտուսի վնասուելուն։

—Քարիւզ բերուած տուպա մը շաբաթ առտու Եէնիքէօյի առջեւ զարնուեցաւ խոշոր նաւակի մը որ ծակեցաւ և ջուր առնել սկսաւ, բայց անմիջապէս ցամաքի մօտեցնելով ազատեցին։

—Արնաւուտքէյի բայերը, առջի օրը, առաւօտ պարզած ձկնորսի նաւակ մը ընկղմեցաւ հոսին սաստութենէն, բայց մէջը գտնուողները ազատուեցան։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ մէջ վառարանի խանութպան իտալացի Լուիճիի գրասեղանէն 170 ոսկի գողցուած ըլլալով, աշակերտը Եվրոփիսի ձերբակալուեցաւ, վասն զի հաստատուեցաւ որ վարպետին բացակայութեան միջոցին ստակները գողցած և տեղ մը պահած էր։

ՖԱԹԻՀԻ կողմը Խալիլ Հասան անուն մանրավաճառ մը առջի օրը յանկարծամահ եղած գտնուեցաւ խանութին մէջ։

ԴՈՂԻԹԻՒՆ.—Քոնսթանթինուբոլիսը՝ սելով որ Թաթավլայի մէջ գողութեան դէպքերը շատցած են, ձեռնհաս իշխանութենէն կը խնդրէ պահականցներուն պաշտօնեաներուն թիւը աւելցնել և Թաթավլայի ու Եէնիքէհիրի կողմերը նորէն քանի մը պահակոց կառուցանել։

ՎՃՈՐԱՑ ՀՍԱՐ ՄԸ.—Թուրք լրագիրները կը պատմեն թէ Մարմարայի մէջ կոչիկի կաղապար չինող Օնէկի անուն մարդ մը իր տասերկու տարեկան աղջկան պարիւը բանարարեր է և հիմա բանտարկուած է։

ՇԻՇԼԻի կողմը անցեալ օր աւստրիացի կին մը ձիու մը տակ մնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԿԱՏԱՂԱԿ ՇԱՒՆ.—Այսա Փաշայի կողմը անցեալ օր կատաղ շուն մը Մէհմէտ անուն տղու մը վրայ յարձակելով խածաւ։ Տղան կը դարմանուի։ Շունը սպաննուեցաւ։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Վիէննայի թերթերէն, 25-26 Նոյեմ.

ՇԱՓՐԱՑՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ.— Ծայրայեղներու դէմ գումարելի միջազգային Դեսպանախորհուրդին բացումը ուրբաթ կէս օրէն 2 ուկէս ժամ վերջը տեղի ունեցաւ։ Իտալիոյ արտաքին գործոց Նախարար Քանէվարօ ծովակալին կողմէ, Քօրսիկի պալատին մէջ։ Իտալիոյ Նախարարութեան կողմէ ներկայ էին Նախարարապետ՝ Ռիկասոլի գօրավարը և գաւառական Նախարար՝ Պ. Ֆինոքիարօ։ Դեռ Հոմ չհասնող պատուիրակներէն զատ, որոնք ներողութիւն խնդրող գիրեր ուղղած էին, բոլոր Տէրութեանց պատուիրակները ներկայ էին։ Քանէվարօ ծովակալը, յանուն Իտալիոյ թագաւորին, Դեսպանախորհուրդին մասնակցելու համար Իտալիոյ մայրաքաղաքին մէջ համբոյրուստ կառավարութեանց ներկայացուցիչներուն շնորհակալութիւն յայտնելով, իրենց աշխատութեանց համար յաջողութիւն մաղթեց և ըսաւ. «Տէրութեանց վիճակագրական ծանր պարտականութիւնը հաստատելու և ճշդելու համար կազմուած այս Խորհուրդին աշխատութեանց դժուարին հանգամանքը՝ մարդկութեան նկատմամբ գերազանց զգացումներով լեցուած իրենց ներկայացուցիչները երբեք խրոշներու չէ։ Հարկ տեսնուեցաւ որ արագ համաձայնութիւն մը գոյանայ Տէրութեանց միջև այն դժուարին կէտերուն վրայ որոնք Խորհրդոյդ աշխատութեանց հիմը պիտի կազմեն։ Հոս գումարուած պատուիրակներուն անձնական արժանիքը, բարձր խականութիւնը և սնուցած մարդասիրական գաղափարները մեծ յոյս կու տան որ Դեսպանախորհուրդը լաւ արդիւնք մը պիտի ունենայ։»

Հոմի դեսպանական մարմնին երկ անդամ՝ ասորեւեռնդարական դեսպան Պ. Ֆոն Բաղէթթի բացման ճառին պատասխանելով յանուն ժողովոյն շնորհակալութիւն յայտնեց իրենց եղած ընդունելութեան համար և համակրական խօսքեր արտասանեց Իտալիոյ թագաւորին բարի արամադրութեանց նկատմամբ։ Եւ այս յայտնելով որ Դեսպանախորհուրդին աշխատութիւնները յաջող վիճակի պիտի պսակուին, առաջարկեց որ Քանէվարօ ծովակալը Դեսպանախորհուրդին նախագահ ընտրուի։ Այս առաջարկը բոլոր ներկայից կողմէ հաւանութեան արժանացաւ և Քանէվարօ ծովակալը շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն համար ցոյց արուած համակրութեան, Խորհուրդին աշխատութեանց համար ծրագիր մը ներկայացուց որ պատրաստուած էր Տէրութեանց զբաղուած շրջաբերականին տրամադրութեանց համեմատ։ Այս ծովակալին առաջարկութեամբ գեր-նախագահ անուանուեցան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպանը՝ Պ. Ֆոն Բաղէթթի և Պելճիքայի ներկայացուցիչը։ և քարտուղար ընտրուեցան Պ. Պ. Բո

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մը՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մեկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկեալներուն համար։

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կոյծակաւ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաւ և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զիջանները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի փարի քովը Վիթալիս խան, դեռնայարկ թիւ 1

ՊԱՏՊՐԼ. ՀԱՌԻՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պատմութիւն Հին Կտակարանի և Մարգարէութիւնք, այսինքն Հին Կտակարանի պատմութիւններուն և մարգարէութիւններուն մեկնութեան ներածութիւնը, էջ 536. գին 15 դահեկան։

Ասոր հայատառ թուրքերէնն ալ կայ։

Նամակներ առ երիտասարդս, էջ 131, գին 5 դ.։

Նամակներ առ օրիորդս, էջ 126, գին 5 դ.։

Նամակներ առ նորապսակ ամուսինս, էջ 144, գին 5 դ.։

Պատմութիւն Յիսուսի Քրիստոսի ըստ Աւետարանաց, էջ 196, գին 2 դ.։

Առաքելական Եկեղեցի, էջ 261, գին 2 դ.։

Հին Կտակարանի պատմութիւնը, էջ 312, գին 2 դ.։

Այս վերջին երեք գիրքերուն ալ հայատառ թուրքերէնները կան։

Կը ծախուին Պայսրը Հաւսի Գրատան մէջ և Ֆինճանճիլար Եօգուրլու։ 173

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ, Գլասգոյ, Մէջլիգրեյնի և Մեր Ծովի Գլխաւոր Բանկոյ ղրկեալներ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամէէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Ֆեանորուս	3000	Թէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիսկեա	2500	Կիւլէն	1500

Ծարօս շոգենաւը, նաւապետ Բառոս, ամսոյս դէպի 19ին Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի բնդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Արքոնլիկ Դիէր Բանալեգենոսներ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Վիրգորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էնգիրոդոն	3500
Քէսարիան	10500	Արրոմանչ	3000
Լանքասդրիան	9000	Աբերիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեոս	900
Վալմնիան	3700	Օրոդոս	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ֆոնթ դարիզոնտալ Լրայ յուրիզ, Պէյ Զըդարէնց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն դիկ ունդան կը լեցնեն. ցաւ չունիմք և թանկագին վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դիմի յեռաստիճան ըստ գոյնի, ձևոյ, չափոյ, և ազգ ազգաց ազգերու երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թքամրեցուցիչ գեղարու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց.Գ. Ամերիկ. սով. համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ. (Դիէլ-Ֆէս-որ)ինչպէս և նաև ամեն օր, (Դիէլ- Ֆէս էվրի) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գաղջիւղեալք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, թիւ 1 Խրիսվիկ փոյտ։

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՒՕԼԳԷՐ ՖԻՆՃԷԼ

Հելգի Խան, Թիւ 2—3, Վոկոտ փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մը է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ԳԱԼԻԷԼ ԹԼՈՅՈՐ ՍՊԷՏԱՆՈՒ

ԹՈՄԱՍ. ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱԾ

Ընդդէմ Հելի, կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյի

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	1069	Գոմմ	1487	Կոզզ	1011	Մալմ	724	Բօգազիչ	186
Ալէբէս	3607	Գոնկոլ	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկօ	2273	Յառֆօ	1113
Անճէլս	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարգէլլս	3709	Ֆիբրիս	1735
Արիսսոլս	2377	Ֆիտս	4811	Հիտալիս	1581	Միրասս	3557	Միկիս	1193
Պասանս	1282	Ֆօմինս	937	Հինտու	3720	Մոլիս	1057	Սբէրս	1200
Պորտինս	1261	Ֆուրս	2833	Հորազիս	3600	Մոնդէպլիս	1735	Քասսս	1328
Պրովս	1076	Ֆրաքս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնս	841	Ֆինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թորիս	3827
Պրէֆալս	4431	Քարս	2464	Իտահս	5540	Օմիս	4100	Քալէտս	1470
Գէյրս	1671	Իլտերատս	1520	Ճիւնս	1080	Ցանգրիս	4038	Քորքիտս	487
Գալիքսս	1337	Իշատս	1481	Քիլէս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլրինս	2307	Քալէրմս	1637	Վասարս	1914
Գազս	1091	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1706	Բէլս	510	Զոյս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	4053	Բիանչս	2229	Զուիցերնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոնս	2272	Բ.	1863	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Գալիլէս	3066	Լիվօրնս	1643	Բօլս	1613	Ջէրս	1900
Գոլօրատս	4233	Կիգանտս	1243	Լոգէնցս	3191	Բոսէս	1789		

Մաքրիլլս շոգենաւը, նաւապետ Ճոնսաքն, ընդհանուր վաճառքով Հելէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ԲՐՕ

Փք. 17—18 Բիւյիւք Մէյրէթ խան Ղալաթիա

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՏՐԱՑՏ ԴՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնտնութիւն Ֆէրմէ

Փարիզ, 16, Գուլվա. առ գիՖալիէն. 1, 3, իր Լը Բելիթէ փողոցի տեսչական շէնքին մէջ

1845ին հիմնուելն ի վեր

Ապահովագրութեանց վճար. 1 Միլիոն 123,000000

1895ի փոխադրեալ

Ապահովագրութեանց վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւն	641,000000

1896 յունուար 1

Աւելորդ եւ անշարժ կալ. Ֆրանսայ	40,00000
Ֆաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք	ՄԻԱՍ 164,00000

Ցնկերիչներ տարեկան

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագրեալներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Գայմանագրութեան նոր եղանակ

Սակայն Առաջին տարուան լրանալուն պէս։

ԱՒԱՆՑ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի հաքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու ոչոց գումարընչանակուած է ապահովագրին մէջ, աւելի բնդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ. Տնտնութիւն ի Թարգիս

188 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒՏԻՔՕԼ եւ ԸՆԿ.

Վոյվոտա ի ոգ, Վ. — խ խան, Ղալաթիա

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻՔ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆունտ	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌԻԷԼ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գարու, Անանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօգուտիքը։ Թիւրտ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱԲԲՈՒԽԸ, ՆԵՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՅԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանատէր Ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԼԷՐ եւ ՀԱՒԻԼ

ԻՒՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիտարէն Կամաքլ	Կամաքլէն Իսկիտար
— — 6 50 Պէշիկ.	— — 7 40 Պշկ.
— — 7 55 Պէշիկ.	— — 8 20
— — 8 50 Նշ. Պշ.	— — 9 —
— — 9 35	— — 9 40
2 — Պէշիք. 9 45 Ֆէրպ.	2 25 10 15 Գգկ.
2 30 10 15 Պէշիկ.	3 — 10 30 Ֆէրպ
3 — 10 30 Գգ.	3 30 Վոսփոր 10 40 Գգկ.
3 30 11 — Գգկ.	3 35 11
3 45 Ֆէրպ. 11 — Ֆէրպ.	4 — Գապ. 11 30 Գգկ.
4 11 20	4 30 11 30 Ֆէրպ
4 30 12 —	4 30 Ֆէրպօթ 11 50
5 —	5 5 12 15
5 15 Ֆէրպ.	5 40 Պէշիկ.
5 30	5 45 Ֆէրպօթ
5 50 Պէշիք.	6 15 Գգկ.
6 15 Պէշիք.	7 — Գգկ.

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիտարէն Կամաքլ	Կամաքլէն Իսկիտար
— — 6 20 Պէշք.	— — 7 50 Գգ.
— — 6 50 Պշքթ.	— — 7 40 Պշք.
— — 8 — Պշքթ.	— — 8 20
— — 8 45	— — 9 —
2 — 9 30	2 20 9 40
2 45 9 45 Ֆէրպ.	2 45 10 15
3 30 10 15	3 30 Վոսփ 10 30 Ֆէրպ.
3 45 Ֆէրպ. 10 35	3 35 10 45
4 15 11 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ 11 20
4 45 11 10	4 45 Պէշք. 11 30 Ֆէրպ.
5 15 Ֆէրպ. 11 45	5 30 Պշ., Գգ. 11 45
5 25 12 —	5 45 Ֆէրպօթ 12 15
5 50 Պէշիկ.	6 15 Գգ.

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

3 30 Հարէմէն Պալաճագ բացի Կիր.է)
5 — » » բացի ուր.է
10 40 » »
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
8 — Դամուրջէն Հարէմ Պալաճագ բացի կիր.է
4 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » Պալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » անտի Պալաճագ (կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱՔԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45 Իսկիւտարէն Գապաքաշ Սիրբէճի
5 15 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
5 45 Սիրբէճիէն Գապաքաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գպի.Իսկիւտար

Նշան.—Ոգը միջապատ եղած ատեն շոգենաւները երբեմն գտնուած տեսերը աւելի մնան։

COMP RUSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑԻՆ ԵՒ ՍՈՒԵՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շարթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 17 29 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 18 30 Իրմիր, Ռիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Գ/ոս)։
Եշ. 19/1 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 9/1 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 20.2 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՅԱՏԵՆ ԽԱՆՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԿԷՏԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մ-ուրիլլոյ և Պոռոտ դիէլ-կանոնաւորապէս բանող

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով.

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և ազատ դուռներուն

Նաւակղէգի, ուղեւորութեան և այլ գործերու համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՆՈՒ

575 Թոփհանէ, քարափին վրա

ԿՈՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ

Ամէն ուրբաթ երեկոյ ուրբաթ կը բռնէն Լիվրբուլ և Աքսանլէ ֆէրմ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գանիտ	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաքոն	2476
Ուրանիա	7268	Ազիաս	2193
Բավանիա	5587	Մարգոսա	2168
Սէֆալոնիա	5517	Քարթիֆա	2246
Կալիա	4809	Բալտիրա	2144
Սիթիա	4557	Քրոնիատա	1892
Ալէքսոս	2143	Մորոքքօ	1855
Թէտար	1876	Քամբանիա	12956
Նէբրասկէ	1614	Լուքանիա	12350
Գազանոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսանդրիա խան, թիւ 401 Ղալաթիա 571

Արտօնատէր ՉԱՐԵՀ ԵՒՍՍԻՅԵԱՆ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Բ.

ՄԱՑԸ ԼԱՆԿԼՕԱՅԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—Նոյն ինքն մեծ ճարտարագէտն է, տէր հայր։ Հարի Տէշարմ ամենէն վեհանձն, ամենէն աղնուասիրտ մարդն է աշխարհի մէջ։

—Այո՛, յանախ լսած եմ անունը, և միշտ կը գովեն զինքը։

—Այդպիսի մարդ մը լաւ դատելու համար, տէր հայր, պէտք է տեսնել զինքը, բարեկամն ըլլալ, ճանչել՝ ինչպէս որ ես կը ճանչեմ։

Բայց ձեզնէ բաժնուելու հարկադրեալ եմ, անհամբերութիւնս կ'ըստիպէ զիս, տէր հայր, մի՛ նեղանաք։ Անշուշտ կը հաւատաք որ վայրկեան մ'առաջ դուկիս քովը երթալու կը փափաքիմ.... Ոչ թէ վազը, այլ հիմա կ'ուզեմ տեսնել, թեւերուս մէջ առնել, սրտիս վրայ սեղմել։ Ա՜հ, մեծ է ուրախութիւնս, և չա՛տ երկար ժամանակ սպասեցի։

—Խե՜ղճ մայր, արդարեւ դժնդակապէս տառապեր է.... Աստուած լսեց ձեր ողբերը, տեսաւ ձեր թափած արտասուքը, և հարկաւ պիտի մխիթարէ զձեզ։ Այսուհետեւ երջանկութիւնը կ'սպասէ ձեզի։

—Կը յուսամ, ըսաւ հառաչելով։

—Ձեր աղջիկը Մօնրէօլ կը դտնուի, տոքթէօր Մօրանի հիւանդատան մէջ կատարեալ է։ Ձեզի արժանի զաւակ մ'է. գնացէք, բարի՛ մայր, թեւերնիդ բացէք և ձեր խանդակաթ սէրն յայտնեցէք իրեն։ Ես ալ մեր հիւանդին քով վերադառնամ։ Ձեր ինձի տուած տեղեկութեան շնորհիւ՝ ամենաղօր դեղ մ'ունիմ հիմա անոր առողջացումը փութացընելու, այնպիսի դեղ մը որ մեր գիտնական բժիշկներուն ամէն դեղերէն գերազանց է։

Մայր Լանկլօա դուրս ելաւ Օմէլ-Տէօէն, վազեց մոտակայ կառարանը, ժամով կառք մը բռնեց և հրամայեց կառապանին որ զինքը Մօնրէօլ տանի շուտով, և հինգ ֆրանք պարգեւ խոստացաւ։

18

ՏՈՔԹԷՕՐ ՄՕՐԱՆ

Ժամէ մ'ի վեր, զինանշանով կառք մը, երկու պատուական ձիերէ լծուած, կ'սպասէր Մօնրէօլի հիւանդարանին մեծ դրանն առջեւ։ Տիկին Տը Բրէալի կառքն էր։

Մարքիզուհին կը խօսակցէր տոքթէօր Մօրանի հետ։ Դէմքը շատ զբաղուած էր։

—Ըսել է թէ յայտնութիւնը գրեթէ անհերքելի կ'երեւի ձեզ։

—Տան օրէ ի վեր ձեռք բերուած արդիւնքէն դատելով, պատասխանեց տոքթէօր։

—Վերջին այցելութեանս միջոցին յոյս չունէիր։

—Ճշմարիտ է. բայց վերջին սենեակ մը ձեզ տեսնելու պատիւն ունենալէս ի վեր, տիկի՛ն մարքիզուհի, օժանդակ մ'եկաւ ինձի, որ ինձ նման բժիշկ չէ, բայց մեր հիւանդին համար վարպետ բժիշկ մ'աւելին պիտի ըլլայ։

—Հետաքրքրութիւնս գրգռելու համար՝ թող ալ իմ պատուական բարեկամ տոքթէօր Վերնիէի կը նմանիք. ո՛չ ոք լաւ կը ճանչէք կիները.... Օ՜ն, տոքթէօր, գիտցէ՛ք իմ վրայ, ըսէ՛ք ինձի ձեր գաղտնիքը։

—Կը վախնամ որ ձեր առջեւ ունեցած արժէքս կը կորսնցընեմ, պատասխանեց տոքթէօրը ժպտելով. վասն զի պէտք է խոստովանիմ որ հոս, տանս մէջ, կատաղան մը կայ, համեստ գործաւորուհի մը, որ ինձմէ աւելի վարպետ է։

—Կատաղեղէն կարկտելո՞ւ, ըսաւ մարքիզուհին ծիծաղելով։

—Իր արհեստն է այդ, տիկի՛ն, և շատ լաւ կը կատարէ։ Բայց ինձմէ աւելի վարպետ է ըսելուս վրայ պէտք է աւելցնեմ՝ բուժելու արուեստին մէջ։

—Ձեր այդ գործաւորուհին հրաշալիք մ'է ուրեմն, տոքթէօր։

—Այո՛, տիկի՛ն, հրաշալիք մը քաղցրութեան, բաւականութեան, խելքի և գեղեցկութեան։

—Մ'ըլլար խանդ։

—Այդպարտցի է, տիկի՛ն։

—Կը հաւատամ, տոքթէօր, բայց վերջապէս այդ ամէնը բան մը չեն հակընդդեմ ինձի, և ես վառած ածուխներու վրայ եմ։

—Չկ'ցիտեր որ ձեզ այդ վիճակին մէջ պիտի ձգէի, ըսաւ Պ. Մօրան միշտ ժպտելով։

—Կը տեսնէ՛ք, պարո՛ն, պէտք չէ խաղալ կանանց հետաքրքրութեանը հետ. և եթէ զիս երկար չարչարէք, կը յայտարարեմ ձեզ թէ շատ գէշ պիտի խօսիմ ձեր վրայ իմ բարեկամներուս, պիտի ըսեմ անոնց թէ տոքթէօր Մօրան սոսկալի մարդ մ'է։

—Մեղուսայի գլո՞ւխ մը։

—Աւելի՛ դէշ։

—Ուրեմն, տիկի՛ն, Աստուած պահէ զիս ձեր բարկութենէն։ Արդ, այո՛, նորէն կ'ըսեմ, թէ որ ձեր պաշտպանած կնոջ խելքը գլուխը գայ, ինչպէս որ կը յուսամ հիմա, և գրեթէ համոզուած եմ, այդ բան գործաւորուհիս, մեր հիւանդին վրայ անոր ունեցած յաջող ազդեցութեանը պիտի պարտինք գլխաւորապէս այդ հրաշալի արդիւնքը։

—Բայց ո՞վ է այդ կինը, տոքթէօ՛ր։

—Ծաղկաթի աղջիկ մ'է, որ դեռ քանի տարու չի կայ։

—Բայց ա՛զ արտասովոր ազդեցութիւն ի՞նչ պատճառի կուտաք։

—Գերբնական բան մը չի կայ, ո՛չ մաղնիսականութիւն, ո՛չ ոգեհարցութիւն, այլ միայն համակրութեան ուղղակի ազդեցութիւն, իրարու հետ խօսող աչքեր, երկու սիրտ որ կը հակընան զիրար։ Այս գործին մէջ դիպուածը, կամ՝ եթէ կ'ուզէք՝ նախախնամութիւնը կարեւոր դեր մը խաղայ։

Հակառակ ազգաց դարմաններուս, թափած ճիգերուս, անդուլ խնամքիս, հակառակ գիտութեան սքանչելի դիտերուն, հիւանդիս վիճակը միշտ նոյն էր, և դուք տեսաք զիս սրտատանջ, դժգոհ և գրեթէ յուսահատ, վասն զի ոչ ևս կը համարձակէի վստահիլ յաջողութեանս վրայ։ Բայց վիճակն յանկարծ փոխուեցաւ մէկ օրէն միւսը։ Անգգայ նիւթը, որ մեռած կը թուէր ինձի, դարձաւ իւր զգայնութիւնը. արձանը հոգի առաւ, սիրտը կեանք, որ մարի յարութեան խոստում մ'է։ Մեծ ուշադրութեամբ կը դիտեմ այս տարօրինակ երեւոյթները, որ մարմնոյն յարմնուածութեան մէջ կը յայտնուին իրրեւ նախակարապետ մտաւորական կենաց։

Իւր խոշոր բացած աչերուն մէջ, որ կ'ոգեւորին և մերթ զարմանահար կը թուին, դայլուածքը խորին և մտածողական երեւոյթ մը կ'առնէ. կարծես թէ մարմին կ'ամփոփուի անհունին առջեւ կամ խաւարամած անցեալին մէջ կը խորասուզուի, որպէս զի անձանօթ գրքի մը մէջ գտնէ այն երեսն ուր իւր կեանքը գրուած է։

(Շարունակելի)